

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Географічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра географії та менеджменту туризму

(назва кафедри)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан географічного факультету
Мирослав ЗАЯЧУК
«29» серпня 2025 року

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до написання та захисту курсових робіт

Галузь знань
Спеціальність
Рівень вищої освіти
Освітньо-професійні програми

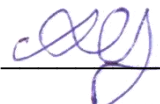
Факультет
Мова навчання

24 «Сфера обслуговування»
242 «Туризм і рекреація»
перший (бакалаврський)
«Міжнародний туризм»
«Готельно-ресторанний сервіс
та туropolерейтинг»
географічний
українська

Чернівці 2025 р.

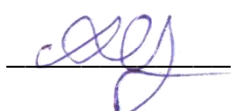
Методичні рекомендації до написання та захисту курсової роботи укладено відповідно до освітньої програми «Міжнародний туризм» та освітньої програми «Готельно-ресторанний сервіс та туроперейтинг», (спеціальність 242 «Туризм і рекреація», галузь знань 24 «Сфера обслуговування»)

Розробники: доц. *Заячук Оксана Григорівна*, доцент кафедри географії та менеджменту туризму, к.геогр.н.; доц. *Круль Галина Ярославівна*, доцент кафедри географії та менеджменту туризму, к.геогр.н.

Погоджено
з гарантом ОП «Міжнародний туризм» Олександр КОРОЛЬ

Погоджено
з гарантом ОП «Готельно-ресторанний сервіс та туроперейтинг» Галина КРУЛЬ

Затверджено на засіданні кафедри географії та менеджменту туризму
Протокол № 1 від “26” серпня 2025 року

Завідувач кафедри географії та менеджменту туризму Олександр КОРОЛЬ

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету
Протокол № 1 від “28” серпня 2025 року

Голова навчально-методичної ради географічного факультету Наталя АНДРУСЯК

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ	4
2. ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКА І СТУДЕНТА ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	6
3. ПОСЛІДОВНІСТЬ ЕТАПІВ НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	7
4. ПРАВИЛА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ	9
5. ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	9
6. ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ ТА ОЦІНЮВАННЯ	12
7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	13
8. ДОДАТКИ	15

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

Курсова робота — це одна з форм самостійної науково-дослідної роботи здобувача вищої освіти. В процесі її виконання здобувачі розширюють свій загальний світогляд і детально вивчають обрану тематику.

Курсові роботи, що виконуються на третьому курсі (в 6-му семестрі) ОП «Міжнародний туризм» і «Готельно-ресторанний сервіс та туроперейтинг», містять результати аналізу наукової літератури за обраною тематикою, комплексний аналіз статистичної інформації та власних узагальнень тематичних баз даних, поданих у вигляді діаграм, графіків, таблиць, картосхем і т. ін.

Мета підготовки курсової роботи полягає в отриманні здобувачем вищої освіти навичок самостійного дослідження проблеми (теми), дослідження теоретичних питань або розв'язання практичної задачі у сфері гостинності, туризму та рекреації із застосуванням методів туризмознавства.

Написання та захист курсової роботи передбачає набуття таких **компетентностей**:

Міжнародний туризм	Готельно-ресторанний сервіс та туроперейтинг
ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; ЗК8. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій; ФК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; ФК3. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій; ФК5. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів; ФК10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал; ФК16. Здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу; ФК17. Здатність надавати туристам краєзнавчу характеристику території; розробляти та проводити оглядові та тематичні екскурсії, пішохідні та з використанням транспорту; ФК18. Здатність розробляти та організовувати цикли рекреаційних занять	ЗК4. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел ЗК13. Здатність планувати та управляти часом СК1. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності СК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях СК3. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій СК4. Здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління СК5. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів СК10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал СК20. Здатність до співпраці у сфері готельно-ресторанного сервісу і туроперейтингу щодо організації

<p>залежно від видів і форм туризму на основі інфраструктури та ресурсів рекреаційно-туристичних комплексів; ФК19. Здатність до технологічного забезпечення й організації послуг гостинності в готелях, ресторанах і подібних закладах розміщення та харчування за різними видами туризму та рівнями обслуговування у відповідності до існуючих стандартів; ФК22. Здатність надавати фізико-географічну та соціально-економічну характеристику географічних регіонів і окремих країн світу; надавати туристичну країнознавчу характеристику окремих країн світу та аналізувати їхню туристичну спеціалізацію</p>	<p>подорожей за формами та видами туризму</p>
--	---

Написання та захист курсової роботи передбачає набуття таких **програмних результатів:**

Міжнародний туризм	Готельно-ресторанний сервіс та туropolрейтинг
<p>ПР2. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук; ПР3. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ. ПР5. Уміти аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території; ПР8. Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися; ПР9. Організувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій. ПР24. Знати організацію наукових досліджень, наукові методи дослідження, у т.ч. статистичні; вміти проводити статистичні дослідження та обчислення статистичних показників; керуватися сукупністю етичних принципів та визначених законом правил наукової</p>	<p>ПРН1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів ПРН2. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук ПРН3. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ ПРН4. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору ПРН5. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території ПРН8. Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися ПРН11. Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності ПРН17. Управляти своїм навчанням з</p>

<p>добročесності.</p> <p>ПР32. Знати класифікацію екскурсій; технологію підготовки, техніку і методику проведення екскурсій; особливості організації транспортного обслуговування туристів залежно від видів пасажирського транспорту. Вміти надавати туристам краєзнавчу характеристику території; розробляти та проводити екскурсії;</p> <p>ПР33. Уміти аналізувати дані про природу, культуру, історію та туристичну інфраструктуру країни як чинника туризму; виявляти їх вплив на розвиток і спеціалізацію туризму тих або інших туристських регіонів і країн.</p> <p>ПР35. Уміти розробляти цикли рекреаційних занять залежно від видів і форм туризму на основі інфраструктури та ресурсів рекреаційно-туристичних комплексів;</p> <p>ПР36. Вміти організовувати готельне та ресторанне обслуговування туристів із дотриманням технологічного забезпечення якості послуг розміщення і харчування за різними видами туризму та рівнями обслуговування.</p> <p>ПР37. Знати основні чинники ціноутворення та складові ціни туристичного продукту; вміти розраховувати вартість туру, проводити моніторинг цін на ринку туристичних послуг.</p>	<p>метою самореалізації в професійній туристичній сфері</p> <p>ПРН27. Пояснювати спеціалізацію туризму на основі аналізу територіального поєднання рекреаційно-туристичних ресурсів, господарства та інфраструктури</p>
--	---

Тематика курсових робіт щорічно розробляється (оновлюється) та корегується на засіданні кафедри.

2. **ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКА І СТУДЕНТА ПІД ЧАС НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ**

Обравши тему, студент повинен отримати настанови наукового керівника щодо змісту роботи, плану, вимог до написання і термінів виконання курсової роботи. При цьому формується попередній варіант змісту роботи за її розділами, в якому необхідно зазначити найважливіші питання дослідження.

Керівник курсової роботи зобов'язаний:

- визначити перелік питань, які має опрацювати та висвітлити у роботі здобувач вищої освіти;
- порекомендувати здобувачеві літературу та Інтернет-джерела за

темою дослідження курсової роботи;

- надавати консультації в процесі написання курсової роботи;
- бути присутнім на захисті курсової роботи, керівником яких він є.

Студент зобов'язаний:

- визначитись із напрямом наукових досліджень, обрати тему, отримати від керівника завдання курсової роботи;
- опрацювати наукову літературу відповідно до обраної тематики дослідження;
- розробити тему курсової роботи з урахуванням подальшої її трансформації в бакалаврську роботу;
- зібрати, проаналізувати та узагальнити первинний матеріал;
- вчасно надати курсову роботу науковому керівнику для перевірки, не пізніше ніж за 10 днів до захисту, та у разі наявних зауважень до моменту захисту роботи зуміти внести правки;
- підготувати доповідь із презентацією для публічного захисту.

3. ПОСЛІДОВНІСТЬ ЕТАПІВ НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Написання курсової роботи передбачає такі етапи виконання:

- вибір теми та обґрунтування її актуальності;
- визначення об'єкта й предмета, мети і завдань дослідження;
- складання попереднього плану роботи;
- відбір та аналіз наукової літератури;
- виклад основного теоретичного матеріалу із зазначенням методів дослідження;
- подання висновків в цілому;
- оформлення списку використаної літератури та джерел та додатків;
- публічний захист.

Тема – це частина наукової проблеми, яка охоплює одне або кілька питань дослідження туристичної тематики.

Теми курсових робіт формують викладачі кафедри та оприлюднюють їх на сайті кафедри. Здобувач вищої освіти разом із науковим керівником, виходячи з наукових інтересів студента та в межах кафедральної наукової тематики, може корегувати тематику курсової роботи.

В основних елементах курсової роботи повинні бути такі положення:

1) ВСТУП, де доцільно висвітлити:

- актуальність теми;
- об'єкт і предмет дослідження;
- мету і завдання дослідження;
- використані методи досліджень.

З'ясовуючи **об'єкт, предмет, мету й завдання** дослідження, необхідно

зважати на те, що між ними й темою роботи є логічні зв'язки.

Об'єкт дослідження – це предмет дійсності, процес або явище, існування і функціонування яких породжують наукову проблему. Об'єктом дослідження в курсовій роботі може бути країна, регіон або туристична дестинація та її туристично-рекреаційний потенціал, туристичне або готельно-ресторанне підприємство, сфера гостинності та туристична інфраструктура дестинації, види туризму та туристичні потоки за цими видами та ін.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. Предметом досліджень у першому випадку може бути тематична характеристика об'єкта, його стану або динаміки, у другому випадку – складові частини процесів, обраних за об'єкт досліджень тощо.

Мета дослідження пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, а також із його кінцевим результатом. Мета пов'язана з назвою курсової роботи й чітко вказує, що саме досліджується.

Наявність поставленої мети дозволяє визначити **завдання** дослідження. Формулювання завдань дозволяє дати відповідь на питання, що саме необхідно зробити для досягнення мети. Можуть включати такі складові:

- вирішення певних теоретичних питань;
- виявлення типового стану проблеми, труднощів, їхніх причин, тощо;
- обґрунтування необхідної системи заходів для вирішення відповідної проблеми.

Загальний обсяг вступу має становити 2-3- сторінки.

2) РОЗДІЛ I курсової роботи присвячений висвітленню теоретичних і методологічних особливостей теми дослідження. Обов'язковим пунктом першого розділу має бути ґрунтовний аналіз попередніх досліджень за темою з посиланням на першоджерела, аналіз різних точок зору. Необхідно з'ясувати й обґрунтувати роль і місце досліджуваних явищ і процесів у сфері гостинності, туризму та рекреації. Обсяг **розділу I** – **7-8** сторінок.

3) РОЗДІЛ II курсової роботи є основним. Тут необхідно провести аналіз об'єкта дослідження у сфері гостинності, туризму та рекреації, розкрити передумови розвитку та становлення, історичні особливості тощо. Для аналізу необхідно використати фактичні дані об'єкта, що отримані різними методами збору первинної та вторинної інформації. Таку інформацію доцільно подавати не лише у вигляді опису, а й використовувати власні графічні, табличні та схематичні розробки. Доцільно проаналізувати територіальні особливості поширення об'єкта дослідження. Обсягу **розділу II** – до **10** сторінок.

4) РОЗДІЛ III – основну увагу потрібно приділити проблемам, які виявлені у процесі дослідження об'єкта та перспективам подальшого розвитку. Загальний обсяг – **7-8** сторінок.

5) У ВИСНОВКАХ необхідно зазначити отримані здобувачем особисто основні наукові результати, які розкривають ступінь досягнення мети та завдань бакалаврської дипломної роботи, їх наукову і практичну значущість.

Загальний обсяг висновків – до 2 сторінок.

Виклад усього матеріалу курсової роботи повинен відповідати вимогам наукового стилю.

Кожна цитата у тексті курсової роботи повинна супроводжуватися бібліографічним посиланням на джерело запозичення. Посилання роблять за такими зразками: [5, с. 7], [25, с. 17-18], [39, с. 15; 45, с. 21-22]. Необхідним є і посилання на авторів запозичених ілюстрацій. Дані про електронні засоби інформації, на які необхідно зробити посилання, також включаються до списку використаної літератури.

4. ПРАВИЛА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Однією із найважливіших вимог написання та оформлення курсової роботи є висвітлення власних результатів дослідження. При написанні курсової роботи необхідно правильно та коректно використовувати цитати і оформляти посилання на використані джерела. Саме це є одним із показників рівня академічної підготовки здобувача вищої освіти.

У Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича розроблені «Положення про виявлення та запобігання плагіату» (https://media.chnu.edu.ua/media/hkzbr1b2/polozhennia-pro-vyivlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chnu-2025.pdf?_gl=1*776xdy*_ga*MTkxNzg4MTQwMS4xNzc3MDI1NDc4*_ga_Q6273NZQ6Z*czE3Nzg4MjQ2NzEkbzIyJGcxJHQxNzc4ODI1MTA2JGo0NyRsMCRoMA), відповідно до законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про авторське право і суміжні права», «Про наукову і науково-технічну експертизу», інших нормативно-правових актів та Статуту Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (<https://www.chnu.edu.ua/media/q2nfmjke/statut-2022-mon.pdf>)

Основною метою даного положення є запобігання плагіату (запозиченням) у наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних, творчих та інших роботах. Розроблено та схвалено вченою радою Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (<https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chemivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>) та Правила академічної доброчесності (<https://www.chnu.edu.ua/media/lnojdab4/pravya-akademichnoi-dobrochesnosti.pdf>). З метою дотримання Правил академічної доброчесності в Університеті створено відповідну Комісію Університету.

При написанні курсових робіт необхідно обов'язково посилатися на авторів, літературні та Інтернет-джерела, з яких запозичено матеріали чи окремі результати. Використання в роботі запозиченого матеріалу без посилання на автора не припустимо. Це вважається плагіатом, тобто порушенням академічної доброчесності.

Різновиди плагіату:

- видання виконаної іншим автором роботи за свою без внесення в неї жодних змін;
- копіювання значної частини чужої роботи в свою, як в оригіналі так і у перекладі, без внесення в запозичене жодних змін та належного оформлення цитування;
- внесення незначних правок у скопійований матеріал (переформулювання речень, зміна порядку слів у них тощо) та без належного оформлення цитування;
- представлення суміші власних і запозичених аргументів без належного цитування;
- парафраза – переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту. Сутність парафрази полягає в заміні слів (знаків), фразеологічних зворотів або пропозицій при використанні будь-якої авторської наукової праці (збереженої на електронних або паперових носіях, у тому числі розміщеної в мережі Інтернет);
- компіляція – створення значного масиву тексту без поглибленого вивчення проблеми шляхом копіювання тексту із низки джерел без внесення в нього правок, з посиланням на авторів та «маскуванням» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту.

Курсові роботи проходять перевірку на плагіат для виявлення збігів, ідентичності і схожості з уже виданими працями через платформу Moodle.

Текст вважається оригінальним та не потребує жодних дій щодо запобігання неправомірним запозиченням із 80% оригінальності. За умови, що відсоток плагіату становить 20-45%, варто пересвідчитися, чи розставлені в тексті посилання на першоджерела. Якщо ж відсоток оригінальності становить 35-55%, це свідчить про ознаки плагіату. При доопрацюванні із обов'язковою наступною перевіркою наукова робота може бути допущена до захисту. При наявності істотних ознак плагіату матеріал до розгляду не приймається, коли показник оригінальності тексту складає менше 35%. Такий рівень оригінальності твору неприйнятний.

5. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

6. 5.1 Загальні вимоги до оформлення курсової роботи

Усі роботи виконуються, компонуються і виводяться на друк комп'ютерним способом за допомогою текстового редактора Microsoft Word на одній стороні аркуша паперу А4 формату. Орієнтація аркушів тексту – книжкова. Аркуші з таблицями та ілюстраціями при форматі А4 можуть мати орієнтацію як книжкову, так і альбомну.

Друк оформленого комп'ютерним способом матеріалу робіт виконується у некольоровому варіанті на білому папері на принтерах будь-якого типу, які забезпечують задовільне відтворення цього матеріалу, включаючи графічний.

Текст курсової роботи друкують через 1,5 інтервали шрифтом Times New Roman, розміром 14 pt.

Нумерацію сторінок наводять у правому нижньому куті сторінки. Друкуючи текст *книжкової орієнтації*, залишають **поля** таких розмірів: верхнє – 2 см, правє – 1,5 см, нижнє – 2 см, лівє – 3 см. Абзац – 1,25 см. За *альбомної орієнтації* аркушів А4 поля становлять: лівє і правє – по 2 см, верхнє – 3 см, нижнє – 1,5 см, при цьому аркуш щойно зазначеної орієнтації переплітається за умови повороту проти годинникової стрілки на дев'яносто градусів. Ілюстративні матеріали (карти і схеми або їх фрагменти, фотографії) можна подавати у кольоровому зображенні для кращої читабельності.

5.2 Вимоги до оформлення структурних підрозділів

Заголовки структурних частин роботи ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ необхідно починати з нової сторінки та друкувати великими літерами симетрично до тексту (посередині рядка). Перелік структурних підрозділів роботи у змісті друкують великими літерами. Розділи нумерують римськими цифрами: I, II, III (наприклад, РОЗДІЛ I)

Усі або окремі **РОЗДІЛИ** текстової частини роботи за потреби можна поділяти на пункти залежно від деталізації змісту роботи. При цьому всі або окремі пункти за необхідності можна поділяти ще й на підпункти. Розділи, пункти і підпункти повинні мати нумерацію і заголовки.

Підрозділи не починаються з нової сторінки, а продовжуються в межах розділу. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (окрім першої великої) із абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка ставити не потрібно. Якщо заголовок складається з двох або більше речень тоді їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів чи підпунктів друкують маленькими літерами (окрім першої великої) із абзацного відступу. В кінці заголовка пункту та підпункту ставиться крапка. Для нумерування пунктів (підрозділів) використовують арабські цифри (наприклад: **1.1**; 1.1.1; 1.1.2; **1.2**; 1.2.1; 1.2.2).

ВИСНОВКИ курсової роботи поділяють лише на пункти, які не мають заголовків і нумеруються підряд арабськими цифрами з крапкою, після чого одразу йде текст пункту висновку. У висновках необхідно висвітлити виконання **завдань**, сформульованих у вступі курсової роботи.

5.3 Оформлення ілюстративного матеріалу

Текстову частину роботи (розділи) доповнюють **ілюстративним матеріалом**. Ілюстрації (фотографії, схеми, креслення, графіки, діаграми, рисунки, карти) та таблиці необхідно подавати в роботі одразу після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. За площею вони можуть займати частину сторінки роботи або повну сторінку. Якщо таблиці й ілюстрації розміщені на повній сторінці, то їх краще виносити в Додатки, обов'язково згадуючи у відповідних місцях текстової частини роботи (наприклад: див. Додаток А).

Усі графічні (графіки, діаграми) та картографічні матеріали в роботах позначають скороченням "Рис." і нумерують в межах розділу, де вони розміщені. Номер ілюстрації формується з номера розділу і порядкового номера ілюстрації в тексті (наприклад: Рис.1.1). Назву розміщують відразу, або через вільний рядок під ілюстрацією, починаючи з великої літери (приклад наведений в додатку В).

Таблиці нумерують послідовно, за винятком тих, що винесені в додатки, в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис: «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці має складатися із номера розділу й порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.1» (приклад наведений в додатку Г).

Якщо частина таблиці переноситься на іншу сторінку, то слово «Таблиця» та номер її вказують один раз справа, над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова: «Продовження табл.» та вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження табл. 1.2»

Увесь текст таблиці друкується з одинарним міжрядковим інтервалом шрифтом Times New Roman розміром не більше 14 pt і не менше 10 pt, що загалом визначається детальністю і обсягом конкретних таблиць. Вирівнювання тексту рядків таблиці: для рядків шапки і всіх граф таблиці – за їх центром, для рядків у боковику – як за їх центром, так і за шириною або за лівим краєм залежно від змісту і виду цих рядків.

Скрізь у таблицях допускається перенесення слів як у автоматичному режимі, так і ручним способом. Заголовки шапки і рядків у боковику починають з великих літер, підзаголовки – з малих літер, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо мають самостійний зміст. В кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять.

5.4 Правила оформлення посилань і цитат

Курсова робота повинна містити **посилання на літературні чи інтернет джерела**, матеріали або окремі дані, ідеї і висновки, на основі яких розробляють проблеми, питання, що досліджують у роботі. Посилання бажано робити на першоджерела та недавні публікації. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли праці, в яких міститься необхідний матеріал, не перевидавалися (праці відомих науковців).

Посилання дозволяють швидко знайти необхідний документ чи джерело інформації та перевірити достовірність відомостей, що наводяться в роботі. Якщо одне і те ж джерело перевидається декілька разів, то варто зазначити останній варіант. При посиланні на літературне джерело в квадратних дужках ставиться номер, під яким воно значиться у бібліографічному списку, наприклад: [23]. В деяких випадках, при цитуванні чи використанні цифрових даних, зазначається й сторінка, на якій розміщується використаний матеріал, наприклад: [6, с. 45]. Посилання на таблиці, рисунки, додатки беруться у круглі дужки, наприклад, (див. рис. 1.2), (див. табл. 1.4). При посиланні можна також

писати: «...за даними рис. 1.8», «... відповідно до даних табл. 3.1», «... як зазначено в додатку А» тощо. Посилання на формули зазначаються порядковим номером формули в дужках, наприклад: «... у формулі (2.1)».

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу друкованого твору потрібно наводити **цитати**. Використовувати цитати в тексті роботи доцільно тоді, коли є потреба порівняти погляди різних авторів стосовно одного й того ж питання. Текст, який цитується, береться в лапки й супроводжується посиланням на джерела. Посилання роблять і тоді, коли думка автора переказується (*Вимоги до оформлення цитат та посилань на використані джерела. Розділові знаки при цитуванні. URL: <https://studfiles.net/preview/3021651/page:7/>*).

Загальні вимоги до цитування:

- цитата береться в лапки і наводиться без жодних змін, зі збереженням особливостей авторського написання;
- якщо цитується не все речення, а лише окремі слова чи фрази (за умови, що думка автора не буде спотворена), то такі вислови беруться в лапки, пропуск позначається трьома крапками, вказується джерело, звідки запозичена думка;
- цитати мають подаватися лише з першоджерел, а не з праць інших авторів. Лише якщо першоджерело недоступне, можна скористатися цитатою, опублікованою в іншому виданні; тоді перед бібліографічним джерелом вказується: *цитується за...*;
- якщо автор наукового дослідження робить у чужій цитаті певні виділення (курсив, розрядка, жирний шрифт тощо), щоб акцентувати увагу на певному понятті чи фразі, то слід в дужках зробити відповідне застереження, вказуючи власні ініціали. Наприклад, (*виділено мною. – З. О.*);
- кожна цитата повинна неодмінно супроводжуватися посиланням на використане джерело. Недотримання цієї обов'язкової умови веде до плагиату.
- при непрямому цитуванні (переказі, викладенні думок іншого автора своїми словами), лапки не використовуються, але потрібно бути точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і подавати посилання на джерело.

5.5 Оформлення списку використаних джерел

Курсова робота містить нумерований алфавітний **СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ**, використаної для розкриття теми дослідження.

Найпоширенішим є складання списку використаних джерел в алфавітному порядку прізвищ перших авторів чи заголовків. Всі літературні джерела подаються тією ж мовою, якою вони написані. Спочатку перераховуються джерела українською мовою, потім – джерела іноземними мовами. Оформлення списку робиться відповідно до правил бібліографічного опису друкованих видань. Список використаних джерел оформлюється згідно із ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання.

Загальні положення та правила складання». Приклади оформлення бібліографічного опису використаних літературних джерел подано в Додатку Д. (Приклади оформлення списку використаних джерел, відповідно до ДСТУ 8302:2015 / URL: <https://msu.edu.ua/library/wp-content/uploads/2019/02/prykłady-oformlennja-bibliografichnoho-opysu-zhidno-dstu-8302.pdf>; <http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>).

5.6 Оформлення додатків

Додатки оформляють як продовження роботи на наступних її сторінках, після списку використаних джерел, розміщуючи їх в порядку появи посилань в тексті роботи. Додатки починають з окремої сторінки, на якій великими літерами посередині пишеться слово «ДОДАТКИ». За цією сторінкою розміщуються у відповідному порядку усі додатки. Кожний додаток необхідно розпочинати із нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок. Для нумерування додатків використовують великі літери української абетки (А, Б, В...) за винятком Г, О, Ч, І, Є, Ї, Ь, Й.

Сторінка титульного аркушу оформляється відповідно до зразка, наведеного у додатку А. «Зміст» курсової роботи – відповідно до зразка, наведеного в додатку Б.

6. ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ ТА ОЦІНЮВАННЯ

До захисту курсової роботи здобувача вищої освіти допускає науковий керівник.

Процедура захисту курсової роботи передбачає:

- доповідь здобувача вищої освіти із презентацією результатів дослідження;
- відповіді на запитання членів комісії та інших осіб, присутніх на захисті;
- рішення комісії про оцінку роботи.

Насамперед необхідно підготувати **тези виступу** (5-7 хв.). Зі структурного погляду тези виступу можна поділити на такі частини:

- **перша** частина повторює Вступ курсової роботи: характеризують актуальність вибраної теми, зазначають об'єкт і предмет дослідження, мету і завдання, застосовані методи, описують склад і загальну структуру роботи;
- **друга** частина коротко характеризує кожний розділ курсової роботи;
- у **третій** частині викладають основні результати дослідження (що вдалось дослідити особисто студентів), відповідно до поставлених у вступі завдань;
- **завершення** виступу – загальні висновки (їх кількість має відповідати поставленим у вступі завданням).

Дуже важливо, щоб виступ був науковим, добре аргументованим,

переконливим, зрозумілим, граматично точним. Текст виступу має супроводжуватися презентацією (схеми, таблиці, діаграми, графіки тощо). Здобувач зобов'язаний дати відповіді на поставлені йому запитання. Перед тим, як відповісти на питання, необхідно уважно його вислухати і відповідати по суті.

Результати захисту курсової роботи визначаються кінцевою оцінкою, яку виставляють на закритому засіданні комісії.

Студента, який не захистив курсової роботи з поважних причин, допускають до повторного захисту впродовж терміну, визначеного на засіданні кафедри.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Максимальна оцінка за захист курсової роботи може сягати 100 балів. Вона складається з наступних елементів:

- 1) оцінки самого тексту курсової роботи, який повинен мати відповідну структуру та розкривати тему дослідження (60 балів);
- 2) оцінки тексту доповіді та презентації (20 балів);
- 3) оцінки відповідей на поставлені запитання (20 балів).

Таблиця відповідності результатів захисту курсових робіт за різними шкалами і критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Оцінка виставляється за роботу, оформлену за вимогами, де матеріал викладено у логічній послідовності з обґрунтованими висновками. У роботі представлені теоретичні та аналітичні узагальнення у сфері гостинності, туризму та рекреації із застосуванням теорії та методів туризмознавства. Під час захисту здобувач показує високі знання з теми дослідження, аргументує актуальність теми та вносить рекомендації, використовує власну презентацію, впевнено відповідає на поставлені запитання.	Високий	відмінно
80-89	B	Оцінка виставляється за курсову роботу, яка має дослідницький характер та оформлена за вимогами. Зміст роботи викладено послідовно з відповідними висновками. Студент орієнтується в темі дослідження, використовує презентацію, без особливих труднощів відповідає на поставлені запитання. У тексті роботи є деякі неточності.		
70-79	C	Оцінка виставляється за кваліфікаційну роботу, яка має дослідницький характер, оформлена за вимогами. При	Достат-	добре

		захисті роботи студент показує знання з питань теми, оперує даними дослідження, під час доповіді використовує презентацію, проте не у повній мірі відповідає на поставлені запитання. У роботі є неточності та погрішності	ній	
60-69	D	Оцінка виставляється за кваліфікаційну роботу, яка має дослідницький характер, оформлена за вимогами, але містить поверхневий аналіз, матеріал викладено непослідовно. Інформативність презентації недостатня. Нечітко сформульовано висновки, пропозиції і рекомендації. При захисті студент виявляє невпевненість, показує слабкі знання питань теми, не завжди дає відповіді на запитання.	Середній	задовільно
50-59	E	Оцінка виставляється за кваліфікаційну роботу, яка має дослідницький характер, оформлена за вимогами, але матеріал викладено непослідовно та необґрунтовано. Робота має значні зауваження рецензента щодо змісту та методики. Наявна презентація доповіді, але наочна інформація не коментується. Основні тези роботи розкриті, але недостатньо обґрунтовані, висновки нечіткі та відсутні рекомендації. При захисті здобувач виявляє невпевненість, не дає відповідей на запитання. Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень.		
35-49	FX	Оцінка виставляється за курсову роботу, яка не має дослідницького характеру, не відповідає вимогам, відсутній аналіз. Презентація доповіді відсутня. При захисті здобувач не може дати чіткої відповіді на запитання.	Низький	незадовільно
1-34	F	Оцінка виставляється за кваліфікаційну роботу, яка не носить дослідницького характеру, не має аналізу і не відповідає вимогам. У роботі відсутні висновки, не розкриті завдання дослідження. До захисту не підготовлена презентація та під час самого захисту не може відповісти на жодне поставлене запитання членів комісії та присутніх.		

ДОДАТКИ

Додаток А

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Географічний факультет
Кафедра географії та менеджменту туризму

КУРСОВА РОБОТА

на тему:

**«ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОМПАНІЇ ROYAL
CARIBBEAN INTERNATIONAL НА РИНКУ СУЧАСНОГО КРУЇЗНОГО
ТУРИЗМУ»****Виконала:**

студентка 310 групи

ОП «Міжнародний туризм»)

(або «Готельно-ресторанний сервіс
та туроперейтинг»)

Сидоренко Наталія

Науковий керівник:

д.г.н., проф. Король О.Д.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка: ECTS _____

Члени комісії: _____

НУМЕРАЦІЯ РОЗДІЛІВ І ПУНКТИВ РОБОТИ**ЗМІСТ**

ВСТУП	4
РОЗДІЛ І	9
1.1.	9
1.2.	15
1.3.	19
РОЗДІЛ ІІ	22
2.1.	22
2.2.	26
2.3.	29
РОЗДІЛ ІІІ	35
3.1.	35
3.2.	39
3.3.	45
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	52
ДОДАТКИ	54

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ РИСУНКА

20

Рейтинг круїзних суден Royal Caribbean International можна прослідковувати на різних сайтах, але CruiseCritic – найпопулярніший і найбільш відвідуваний сайт в світі. З 1995 року на сайті розміщено понад 1 млн 200 тис. відгуків про 75 круїзних компаній, 400 лайнерів і більше 200 портів. Складений на основі відгуків рейтинг і рекомендація CruiseCritic, можуть служити хорошим орієнтиром при виборі лайнера. Варто враховувати, що більшість авторів – громадяни США, які мають відмінний менталітет. В їх відгуках явно простежується патріотизм. Вони часто завищують оцінки американським компаніям і занижують європейським.

Шкала оцінювання за CruiseCritic від 1 до 5 балів. [2]. Рейтинговий бал компанії Royal Caribbean International за CruiseCritic – 4. [2] Рейтинг кожного судна компанії можна побачити на рис. 3.5.

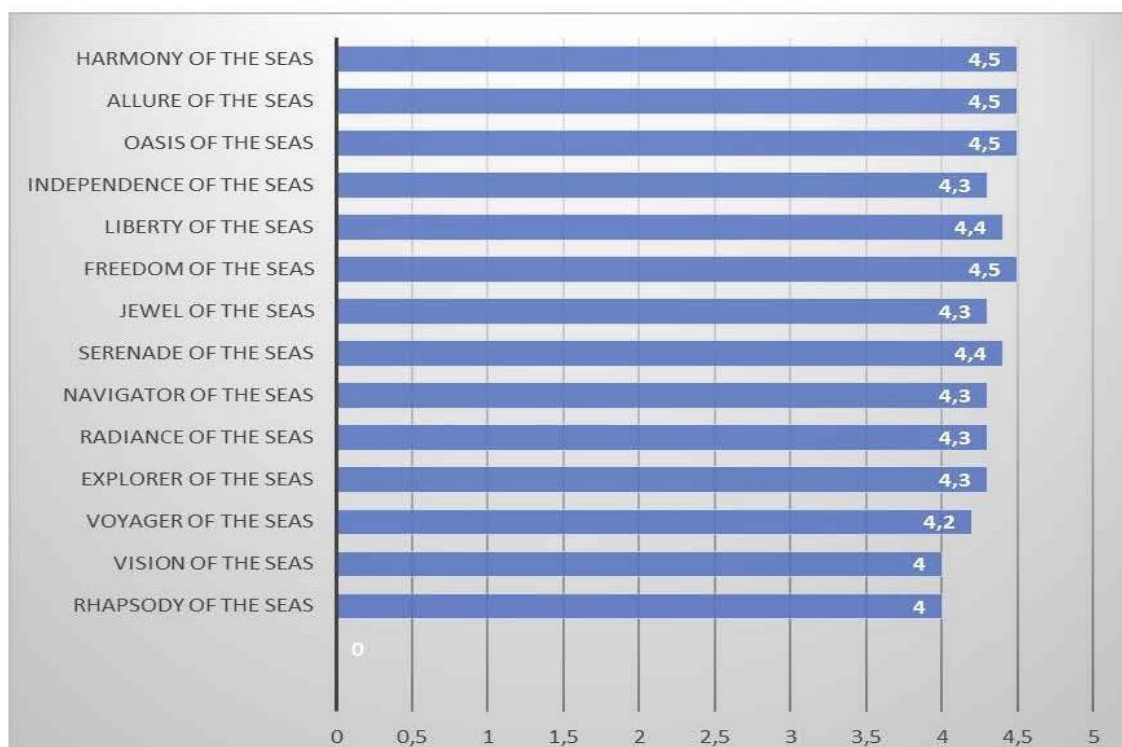

Рис. 3.5. Рейтинг круїзних суден компанії Royal Caribbean за даними Cruise Critic [2]

Додаток Г

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТАБЛИЦІ

Таблиця 3.1. Характеристики найпопулярніших готелів Греції*

<i>Назва готелю</i>	<i>Розташування</i>	<i>Категорія</i>	<i>Пляж, лінія</i>	<i>Ціна, грн/доба</i>	<i>Кількість номерів</i>	<i>Наявність стоянки</i>	<i>Основні послуги</i>	<i>Додаткові послуги</i>
<i>Kostas Hotel 1*</i>	Олімпійська Рів'єра, за 2 км від Паралії Катеріні, за 25 км від г. Олімп	Підійде для комфортно го економічного відпочинку .	Третя лінія, піщаний пляж	1 100	22	+	Прокат автомобілів, сейф, безкоштовний wi-fi, зручності для людей з інвалідністю, розміщення з тваринами, обмін валют, оплата платіжними картами.	трансфер в/з аеропорту, шезлонги, парасольки .
...

* складено автором на основі сайту <https://piligrim.ua/luchshie-kurorty-grecii.html>